

nazore, nekatere njegove oblike in besede, a naše poročilo bi se raztegnilo preveč in bi bilo ocena ocenjenih stvari. Gospod urednik piše «tist», n. pr. «tist čas», namestu navadnega «tisti». Ali hode obveljalo? O tiskarski upravi omenjamo, da so nekatere črke prestare in obdrgnjene; mnoge «vejice» že niso več vejice.

Slovensko gledališče. *Zgodovina gledaliških predstav in dramatične književnosti slovenske. S četirimi slikami. Spisal Ant. Trstenjak. Izdalo in založilo dramatično društvo v Ljubljani. V Ljubljani. Natisnila «Narodna tiskarna.» 1892. 8°. Str. 198. Cena 1 gl. — Prav primeren književen spomenik za konec letošnjega leta, v katerem se je odprlo novo gledališče v Ljubljani, podalo nam je »Dramatično društvo«, namreč omenjeno knjigo. Sicer se družita ob tej priliki še druga vesela spomina: Sedaj je namreč nekaj čez sto let, odkar se je v Ljubljani igrala prva slov. veseloigra, naše «Dram. društvo» pa praznuje petindvajsetletnico. Na vse te strani se ozira naša spominska knjiga. Ker pa sega še v davno preteklost slovenskih iger, zato je res v njej zgodovina slovenske dramatike. Koga ne bi mikalo, kar čuje o nekdanjih pobožnih in posvetnih, zlasti jezuitovskih igrah v Ljubljani. Tudi v Loko nas vodi pisatelj k pasijonskim igram in nam kaže, da so v onih časih znali prirejati mnogo večje slovesnosti, nego jih prirejamo dandanes. — Drugi del knjige se peča najbolj z «Dramatičnim društvom», njegovim začetkom, delovanjem na odru in v književnosti, ter našteva vse pisatelje, ki so spisali ali preveli kako igro, vse predstave, kar jih je priredilo društvo, in vse igralce, ki so sodelovali v l. 1867—1892. — Tretji del nam naznanja novo dobo, ki se je začela za našo dramatiko v novem deželnem gledališču. Popisuje gradbo in uredbo novega poslopja in slavi prvo slovesno predstavo z dné 29. kimovca 1892. Poslednji del govori kratko o gledaliških predstavah po Slovenskem sploh.*

Ako tudi se je gospod pisatelj mnogo oziral na priobčene in znane vire, vendar je moral večkrat pogledati še v marsikak temen kót, kar mu je prizadelo mnogo truda. Zato nam njegova knjiga večinoma resnično popisuje razvoj dramatike na slovenskih tleh. Tu pa tam se je pač vrnila kaka manj opravičena misel (kakor bi bili n. pr. jezuitje igrali za to, da bi se bili prikupili), tudi jezik je na nekaterih mestih zategnjen po nemški šegi, v obče pa je knjiga pisana z ljubeznijo do naroda in dramatične umetnosti, kakor tudi z navdušenjem in lepimi nadami o boljši naši bodočnosti.

V knjigi so štiri slike, izmed katerih je zlasti prva lepa, a drugo obsojamo odločno.

V «Uvodu» piše gospod pisatelj: «Vsaj jaz si ne morem misliti človeka, ki bi tu mimo (namreč gledališča) šel in se ne bi razveselil videč, kako trdnjavo slovenske narodnosti imajo tu Slovenci in kako glasnico plemenitosti in blagosti, prosvete in napredka ima narod slovenski». Dostaviti treba, da je tu malo preveč vesele in srečne zadovoljnosti gledé na to, kolikokrat se igra slovensko in kolikokrat nemško. Potem

pa, kar je poglobitna naša misel: Smemo se veseliti gledališča, ako se bodo igrale dobre igre. Ako se pa ne bodo igrale dobre igre, ampak samo stvari, ki dražijo čutnost in vzbujajo k večjemu smeh, ako bodo te igre slike izprijenega življenja, potem bode pravi narodnjak potočil solzo, gredeč mimo novega hrama naše Talije. O, da bi take solze ne bilo nikdar treba!

Kratek nauk o glasbi. *Spisal Anton Nedved. V Ljubljani. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1893. 8°. Str. 29. Cena 15 kr. po pošti 17 kr. — O tej knjižici nam ni treba obširno govoriti, ker njena vsebina ni velika. Podaje nam prve in glavne nauke o glasbi. Stvar in jezik nam v obče ugajata, beseda «triler» pa nikakor ne.*

Dr. Fr. L.

PRVAŠKO SLOVSTVO.

Koluničev zbornik. *Hrvatski glagolski rukopis od godine 1486. Latinicom na svjet izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1892. Knjižara Jugoslavenske akademije (Dioničke tiskare). Tisak Dioničke Tisk. 8°. Str. XXVIII + 272. Cena 2 gld. 50 kr. — Pred nami je znamenita knjiga, ne samo za jezikoslovca, ki bode sevé gledal le na jezik, ampak tudi za bogoslovca in pridigarja. Naš rojak gosp. M. Valjavec je objavil glagolski rokopis iz l. 1486. v latinici, in ta rokopis je najbrže prevod dveh del sv. Bernardina: postnih pridig in pa razprave o sedmih smrtnih grehih. V predgovoru pripoveduje gosp. izdajatelj, da je iskal izvirnik tega rokopisa, a ni ga našel med latinskimi deli sv. Bernardina. Zato sodi, da je bil izvirnik laški, o čemer priča tudi jezik v rokopisu. Žal, da tudi mi ne moremo tega preiskovati ali dati preiskovati. Tu povemo le nekatere stvari, da spoznajo naši čitatelji značaj in vsebino objavljenega dela. Naš rokopis hrani jugoslav. akademija in je iz Kukuljevićeve zbirke. Pisal ga je «Broz», žakan ... plemenem Kolunič ... gospodinu Leonardu vikaru gotanskemu». Namen rokopisu je pač ta, da bi ga rabili pridigarji za cerkvene nagovore. Govorov je 40 (4 nepopolni); razprav je sedem, katerim so dodana nekatera poglavja o raznih predmetih. Govori so po vsebini dobro razrejeni, tvarina je točno razdeljena, kakor pri školistikih, pripovedovanje je mično, prigovarjanje in prepričavanje krepko. V jeziku se kaže — kakor omenja gosp. izdajatelj — borba ali omahovanje med starim cerkvenim in tedanjim narodnim jezikom. Za vzgled dva stavka iz govora «v nedilu cvit'nu»: «... Govori evanjesti, da budući Jsusz prišal na goru maslinsku hotijući poiti v' Erusolim, posla d'va učenika v grad Erusolim, da bi mu pripelali oslicu, ka imiše ž'drebe i ka biše od'lučena na rabotu općen'sku. Govori evanjesti, da učenci učiniše, kako im Isuhrst biše rekal, i prišad'shi učenci s oslicu i sinom ee, i sede Isusz na noć i poidoše v Erusolim i vasz plkz erusolinski izide proti nemu ...» — Gosp. izdajatelj je napisal predgovor, razlagajoč rokopis sam, njegov jezik,*